

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	17.12.2018
Pwnc:	Strategaeth Rhanbarthol Digartrefedd
Aelod(au) Portffolio:	Cyng. Alun Mummery
Pennaeth Gwasanaeth:	Ned Michael
Awdur yr Adroddiad:	Elliw Llyr
Rhif Ffôn:	01248752137
E-bost:	ElliwLlyr@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Dd/b

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p>Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo:-</p> <p>A1. Strategaeth Rhanbarthol Digartrefedd a Chynllun Gwaith Lleol</p> <p>1.1 Cefndir</p> <p>Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn datgan fod rhaid i'r holl Awdurdodau Lleol fabwysiadu Strategaeth Ddigartrefedd yn 2018 er mwyn cyflawni'r amcanion a ganlyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atal digartrefedd • Darperir llety addas ar gyfer pobl ddigartref neu bobl sydd mewn perygl o ddod yn ddigartref; • Mae cefnogaeth foddhaol ar gael i bobl ddigartref neu bobl sydd mewn perygl o ddod yn ddigartref. <p>Cyn cynhyrchu'r Strategaeth mae'n rhaid i Awdurdodau Lleol ymgymryd ag adolygiad lleol yn unol ag adran 51 Cod Canllawiau i Awdurdodau Lleol ar Ddyrannu Llety a Digartrefedd. Roedd gofyn bod Awdurdodau Lleol yn cynnal adolygiad o'i Gwasanaeth Digartrefedd fel sail ar gyfer llunio Strategaeth.</p> <p>Mae'r Strategaeth yn cyd-fynd gydag amcanion Cynllun y Cyngor,2018-22.</p> <p>1.2 Cyd-destun</p> <p>Cytunodd Penaethiaid Gwasanaeth Gogledd Cymru i gynhyrchu Strategaeth Rhanbarthol Digartrefedd.</p> <p>Bydd sefydlu cyd-ddealltwriaeth a dull rhanbarthol ar gyfer atal digartrefedd yn arwain at y buddion a ganlyn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gwella cyfleoedd i ddatblygu trefniadau gwaith mwy effeithiol gyda sefydliadau partner,

megis y Gwasanaeth Iechyd, sy'n gweithredu ar sail ranbarthol i fynd i'r afael â rhai o'r pethau sy'n achosi digartrefedd.

2. Bydd awdurdodau lleol yn gyson wrth ddehongli a gweithredu deddfwriaeth ddigartrefedd a darparu gwasanaethau digartrefedd ar draws ardal Gogledd Cymru. Bydd hyn yn helpu i leihau'r posibilrwydd o wahaniaethau o ran argaeledd gwasanaethau a'r modd y'i cyflwynir ar draws y rhanbarth.
3. Bydd mwy o gyfleoedd i awdurdodau rannu eu hadnoddau, arbenigedd a gwasanaethau arbenigol.

Bydd y Strategaeth Ranbarthol yn cynnwys dogfen ranbarthol gyffredinol a Chynllun Gweithredu 12 mis ar lefel Ranbarthol a Lleol.

Mae'r chwe Awdurdod Lleol yn cynnwys: Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Wrecsam, Dinbych a Fflint.

Fel mae'r Strategaeth Digartrefedd yn nodi mae Digartrefedd yn fater sydd yn effeithio Cynghorau ar draws Gogledd Cymru ac mae'r broses yma yn dangos cydweithio ar lefel strategol a weithredol er mwyn delio a cheisio lleihau effaith digartrefedd. Mae'r Cynllun Gwaith Lleol wedi ei flaenoriaethu gan y Gwasanaeth ac yn gyraeddadwy ar gyfer 2019.

Un risg wrth weithredu Strategaeth Ranbarthol yw bod perchnogaeth yn cael ei gyd rannu a gall diffyg ymrwymiad gan un neu fwy o Awdurdodau yn cael effaith ar gynnydd. Er mwyn ceisio ymateb i hyn mae Sefydliad Tai Siartredig Cymru, sydd wedi ein cefnogi i lunio'r Strategaeth, wedi cytuno i fod yn ffrind beirniadol wrth i ni fynd i'r afael a'r Cynllun Gwaith Rhanbarthol.

Gweler **Atodiad 1** am gopi o'r Strategaeth a Chynllun Gwaith

Adolygiad Lleol

Comisiynwyd Project Development Workshop Ltd (PDW) i gynnal adolygiad lleol ar gyfer Ynys Môn.

Cynhaliwyd yr adolygiad rhwng mis Mawrth a mis Mai 2018 gan ddilyn y Cod Canllawiau. Yn ogystal, edrychodd PDW ar y canlynol:

- A yw gwasanaethau'n addas i bwrpas?
- Sut mae contractau a chysylltiadau'n cael eu rheoli?
- Pa mor dda mae'r gwasanaeth digartrefedd yn cael ei ddarparu ar y cyd â phartneriaid?
- A yw'r capasiti o fewn timau'n briodol ac a yw swyddogaethau tîm yn cyflawni eu targedau a deilliannau disgwylidig?

Mae data ar gyfer Ebrill hyd ganol Hydref yn dangos bod 377 o bobl wedi cael cyswllt gyda'r Gwasanaeth Digartrefedd drwy un apwyntiad wedi ei drefnu neu wrth alw yn y swyddfa gan ddweud eu bod dan fygythiad o ddigartrefedd neu yn ddigartref. Y rheswm dros fod yn ddigartref, perthynas yn torri lawr, ffrindiau, teulu neu riant ddim yn gallu cynnig lle i aros neu adael carchar. Yn unol gyda'r Ddeddf mae gofyn cynnal asesiad o'u hamgylchiadau gan un nai gynnis cyngor a chymorth gyda phenderfyniad i gael llety brys, atal digartrefedd, cymorth i gael llety neu ddyletswydd i gael llety. Gall hyn olygu llety gwely a brecwast, cynnis datrysiadau i aros eu cartref

neu gael llety preifat.

Ymgynghori

Yn dilyn cymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith i fynd i ymgynghoriad ar sail y cynllun cyfathrebu, 16.6.18, mae ymgynghori helaeth wedi cymryd lle wrth gynnal adolygiad o'n Gwasanaeth Digartrefedd er mwyn llunio'r Strategaeth, gweler **atodiad 2** am wybodaeth bellach.

Prif negeseuon yw bod:

- Angen cydlynu gwybodaeth am berfformiad yn well
- Mae Digartrefedd yn cael ei gydnabod ar draws timoedd
- Mae gennym staff brwdfrydig sydd yn dangos parodrwydd i helpu ein cwsmeriaid sydd mewn cyfnod o straen emosiynol ac o ansicrwydd
- Mae cwsmeriaid yn bwysig iawn i ni o fewn ein Gwasanaeth

Mae'r Pwyllgor Sgrwtini, 13 Tachwedd, 2018 wedi cael cyfle i sgrwtineiddio'r Strategaeth yng nghyd a'r adroddiad ymgynghori.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Gofynion Deddf Tai, 2014 i gynnal adolygiad o'r gwasanaeth a strategaeth ddilydol

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Cymeradwyaeth o'r Strategaeth ei angen dan y Ddeddf Tai, 2014

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

ydi

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	

3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	Ar y 13/11/18, penderfynodd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio argymhell i'r Pwyllgor Gwaith eu bod yn cymeradwyo'r Strategaeth Rhanbarthol Ddigartrefedd a Chynllun Gwaith Lleol. Bydd Cadeirydd Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn mynychu'r Pwyllgor Gwaith ar 17/12/18 i gyflwyno adborth cryno.
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldeb	Asesiad effaith wedi ei gynnal
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:
Atodiad 1 Strategaeth Rhanbarthol a Chynlluniau Gweithredu Atodiad 2 Adroddiad Ymgynghori

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Pobl, Cartrefi a Gwasanaethau

Dull rhanbarthol i fynd i'r afael â digartrefedd yng Ngogledd Cymru

RHAGFYR 2018 - RHAGFYR 2022

Chartered
Institute of
Housing
Cymru

CONWY
CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
COUNTY BOROUGH COUNCIL

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

wrexham
COUNTY BOROUGH COUNCIL
CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
wrecsam

CYNGOR
GWYNEDD
COUNCIL

CYNGOR
Sir y Fflint
Flintshire
COUNTY COUNCIL

Cyngor
sir ddinbych
denbighshire
County Council

Rhagair

Pan wnaethom drafod i ddechrau fel grŵp beth ddylid ei roi fel teitl i'r strategaeth hon, roedd cydnabyddiaeth dawel fod mynd i'r afael â digartrefedd ar draws y rhanbarth yn fwy na dim ond cynyddu'r cyflenwad o'r math cywir o dai.

Ydi, mae'r diffyg cyflenwad yn ffactor cyfrannol mawr i bobl sy'n datgan eu bod yn ddigartref, p'un a ydynt yn cysgu allan, rhai sydd ar restrau aros tai cymdeithasol, neu'r rhai sy'n cysgu ar sofffa ffrind heb unrhyw ragolwg o lety parhaol fforddiadwy.

Ond mae'r holl dystiolaeth o'r adolygiadau digartrefedd unigol, a gynhaliwyd gan chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru i lywio'r strategaeth hon, yn awgrymu eglurhad mwy cymhleth o ran pam mae cynifer yn cysgu allan neu'n aros i gael tŷ.

Mae'n golygu'r grwpiau penodol o bobl sydd angen cefnogaeth, y mathau o gartrefi sydd angen i ni eu darparu iddynt a'r gwasanaethau sy'n caniatáu iddynt fyw'n gynaliadwy yn y cartrefi hynny - Pobl, Cartrefi a Gwasanaethau.

Daeth themâu cyffredin i'r amlwg o ran y mathau o ddemograffeg sy'n datgan eu bod yn ddigartref, yn enwedig ein pobl ifanc, rhai ag anghenion cymhleth fel materion iechyd meddwl, a'r rhai sy'n gadael carchar.

Roedd yr adolygiadau hefyd yn nodi themâu cyffredin o ran y bylchau yn y mathau o lety, yn ogystal â'r bylchau o ran data i lywio dull strategol o fynd i'r afael â'r mater.

Yn olaf, gwnaeth y boblogaeth ar draws y rhanbarth ddangos gwir achosion eraill fel diwygio lles, diffyg ymyrraeth gynnar a diffyg cydweithredu gyda'r gwasanaeth iechyd, ac mewn rhai achosion rhwng meysydd gwasanaeth y cyngor.

Yn y bôn, mae'r strategaeth hon yn cydnabod nad oes gan ddigartrefedd, a'r materion sy'n ei achosi, unrhyw ystyriaeth i ffiniau awdurdodau lleol, ac os ydym wir am fynd i'r afael â'r mater hwn, mae angen i'r chwe chyngor gydweithio i uno data, gwasanaethau a datrysiadau. Mae'r ddogfen hon yn nodi strategaeth sy'n seiliedig ar gydweithio i gyflawni'r nod cyffredinol - dileu digartrefedd yng Ngogledd Cymru. Datblygwyd y strategaeth o fewn cyddestun strategaethau tai lleol a bydd yn llywio cynlluniau comisiynu a blaenoriaethau cyllido ar gyfer bob ardal yr awdurdod lleol

Matt Dicks

Cyfarwyddwr, CHI Cymru

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	4
1.1	Cefndir Deddfwriaetho	4
1.2	Ystyriaethau Deddfwriaethol a rheoliadol ychwanegol	4
1.3	Amcanion Allweddol	4
1.4	Darlun Digartrefedd Gogledd Cymru	5
2.	Y Dull Rhanbarthol	6
2.1	Cefndir	6
2.2.	Themâu ac Amcanion Allweddol a Rennir	7
2.2.1	Pobl	8
2.2.2	Cartrefi	9
2.2.3	Gwasanaethau	10
3.	Y Fframwaith Cydweithredol	11
3.1	Y Nod Stratego	11
3.2	Cynllun gwaith cydweithredol	11
3.2.1	Pobl	11
3.2.2	Cartrefi	12
3.2.3	Gwasanaethau	13
4.	Canlyniadau	14
5.	Monitro a Gwerthuso	14
	Atodiad A	14
	Atodiad B - Cynllun Gwaith Rhanbarthol	16

1. Cyflwyniad

1.1 Cefndir Deddfwriaethol:

Mae Rhan 2 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014 yn rhoi dyletswydd statudol ar bob awdurdod lleol yng Nghymru i gynnal adolygiad o ddigartrefedd a ffurfio strategaeth digartrefedd.

Mae strategaeth digartrefedd, dan adran 50 y Ddeddf, yn strategaeth ar gyfer cyflawni'r amcanion a ganlyn yn ardal yr awdurdod tai lleol:

- atal digartrefedd;
- sicrhau bod llety addas yn neu y bydd ar gael i bobl sydd yn neu a allai fod yn ddigartref;
- sicrhau bod cefnogaeth foddhaol ar gael i bobl sydd yn neu a allai fynd yn ddigartref.

1.2 Ystyriaethau Deddfwriaethol a rheoliadol ychwanegol:

Wrth baratoi'r strategaeth hon, mae partneriaid wedi cyfeirio at y pethau a ganlyn a rhoi ystyriaeth iddynt:-

- Cynllun Digartrefedd 10 Mlynedd
- Llwybr Tai Cenedlaethol ar gyfer Cyn Staff Gwasanaeth
- Llwybr Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Digartrefedd i Blant, Pobl Ifanc ac Oedolion yn yr Ystâd Ddiogeledd
- Atal Digartrefedd a Hyrwyddo Annibyniaeth: Llwybr Cadarnhaol tuag at fyd Oedolion
- Gorchymyn Digartrefedd (Addasrwydd Llety) (Cymru) 2015
- Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2015 ac Asesiad o Anghenion Poblogaeth
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac Asesiad o Les
- Cynlluniau Strategol Rhanbarthol
- Deddf Cydraddoldeb (Cymru) 2010
- Rheoliadau Dyrannu Tai a Digartrefedd (Cymhwysra) (Cymru) 2014
- Cod Canllawiau i Awdurdodau Lleol ar Ddyrannu Llety a Digartrefedd, 2016
- Diwygiadau Budd-daliadau Lles

1.3 Amcanion Allweddol:

Nod y strategaeth hon yw mynd i'r afael ag achosion sylfaenol digartrefedd, gyda'r nod yn y pendraw o sicrhau ei fod yn dod i ben yng Ngogledd Cymru. Nod y strategaeth hon yw mynd i'r afael ag achosion sylfaenol digartrefedd, p'un ai cysgu allan, lleihau nifer sydd ar y rhestr aros tai cymdeithasol, lleihau nifer pobl sy'n cysgu ar soffas ffrindiau, ac unrhyw fath arall o ddigartrefedd, gyda'r nod yn y pen draw o sicrhau ei fod yn dod i ben yng Ngogledd Cymru. Ar ôl cynnal Adolygiad Digartrefedd ym mhob ardal awdurdod lleol, bydd y chwe awdurdod ar draws y rhanbarth yn cyrraedd y nod hwnnw drwy gyflawni'r amcanion allweddol a ganlyn:

- Datblygu dull rhanbarthol i fynd i'r afael â digartrefedd yng Ngogledd Cymru
- Rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth
- Datblygu gwasanaethau a rennir a chydweithredu lle bo'n bosibl
- Datblygu gwell dealltwriaeth o achosion digartrefedd drwy gasglu data mewn ffordd well ar draws y rhanbarth
- Lleihau digartrefedd yng Ngogledd Cymru

1.4 Darlun Digartrefedd Gogledd Cymru

Hwn oedd darlun digartrefedd yng Ngogledd Cymru ym mis Gorffennaf 2018:

Nifer ar Rhestr Aros Aelwydydd
yng Ngogledd Cymru

7,022

75%

o bobl ddigartref sydd angen llety 1
ystafell wely, ond dim ond ???% o stoc
presennol sydd ag un ystafell wely

509

mewn Llety
Dros Dro

Mae dau draean

o bobl Cymru yn credu y dylai Llywodraeth
Cymru ddarparu cartref o ansawdd da i bawb

84

yn cysgu allan

2. Y Dull Rhanbarthol

2.1 Cefndir

Nododd Comisiwn Williams ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus, a adroddodd yn 2014:

“Mae cydberthnasau yn y sector cyhoeddus yng Nghymru yn rhy gymhleth ac nid yw’r cymhlethdod hwn yn gwneud unrhyw les i Gymru. Rhaid symleiddio strwythurau, cydberthnasau a chyfrifoldebau cyrff sector cyhoeddus Cymru, a’r partneriaethau rhyngddynt, a rhaid egluro eu hatebolrwydd a manteisio ar y synergeddau rhyngddynt.”

Ac:

“Mae angen sicrhau newid sylweddol i berfformiad a darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.”

Mae’r Comisiwn hefyd yn argymhell lleihau nifer y cynghorau er mwyn symleiddio darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Er bod Llywodraeth Cymru wedi ymatal rhag ad-drefnu, mae dull cydweithredol wedi parhau i lywio ei hagenda o ran darparu gwasanaethau cyhoeddus ers i’r comisiwn gyhoeddi ei adroddiad.

Ym mis Mehefin 2017, gwnaeth Penaethiaid Tai chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru, ynghyd â Sefydliad Tai Siartredig Cymru, ymrwymo i gydweithio i ddatblygu strategaeth digartrefedd rhanbarthol.

Sefydlwyd gweithgor a dechreuwyd cyfathrebu â Llywodraeth Cymru. Cytunodd Llywodraeth Cymru i’r dull rhanbarthol a amlinellir yn y ddogfen yn **Atodiad A**, os bydd pob un o’r chwe awdurdod lleol yn y rhanbarth yn mabwysiadu / cofrestru i’r strategaeth rhanbarthol.

2.2. Materion Allweddol a Rennir

Mae'r adolygiadau lleol wedi'u cynnal ac mae themâu cyffredin a meysydd gweithredu allweddol wedi'u nodi ar draws y rhanbarth:

2.2.1 Pobl (Nid yw hon yn restr gyflawn ond y grwpiau sydd wedi'u hamlygu gan adolygiadau unigol yr awdurdod lleol)

Materion allweddol

Digartrefedd ieuenctid

Sicrhau bod pobl ifanc yn cael y wybodaeth gywir drwy wahanol lwyfannau cyfryngau cymdeithasol

Camddealltwriaeth/diffyg gwybodaeth am ddarpariaeth gwasanaeth ymhlith pobl ifanc

Yr effaith ar bobl ifanc a'u hanghenion tai, pan fydd bywyd teuluol yn cyrraedd argyfwng

Egluro beth a olygwn wrth bobl ifanc a deall anghenion gwahanol grwpiau o bobl ifanc fel:- e.e. pobl ifanc 16-17 oed mewn llety gwely a brecwast, pobl 20-35 oed mewn llety un ystafell wely - diffyg dealltwriaeth o ran pam mae gwahanol grwpiau yn datgan eu bod yn ddigartref

Methu nodi pobl ifanc mewn perygl ar gam cynharach - e.e. agenda pobl ddiamddiffyn/ACES - ac angen i ddarparu rhagor o wasanaethau cydgysylltiedig, e.e. gwasanaethau plant ddim yn cyfathrebu gyda thai ar gam cynharach

Prinder llety a rennir a llety un ystafell wely
Prinder math cywir o lety

Nid yw llawer o bobl ifanc yn barod am denantiaeth - h.y. nid ydynt yn ariannol llythrennog, ddim wedi cael profiad o fyw'n annibynnol

Pobl sy'n cysgu allan

Mae niferoedd yn cynyddu

Diffyg math cywir o lety - e.e. llety mewn argyfwng

Diffyg cyd-weithio rhwng elusennau ac awdurdodau lleol i ddarparu gwasanaethau estyn allan

Mynd i'r afael â'r "diwylliant cyffuriau ac alcohol" - nid oes cyfran yn defnyddio eu llety oherwydd diwylliant cyffuriau. Mae defnyddwyr cyffuriau yn llai tebygol o ddefnyddio llety gwarchod brys

Diffyg cefnogaeth i bobl â materion iechyd meddwl

Ansicrwydd am ddyfodol cyllid Cefnogi Pobl

Anghenion cymhleth	<p>Diffyg diffiniad clir o beth yw ystyr Anghenion Cymhleth</p> <p>Diffyg cydlyniad o ran darpariaeth gwasanaeth</p> <p>Diffyg tai addasol a defnydd cydlynol o adnoddau ar draws y rhanbarth</p> <p>Ymrwymiad Llywodraeth Cymru i Raglen Cefnogi Pobl</p>
---------------------------	--

Rhai sy'n gadael carchar	<p>Llwybr Carcharorion - dim digon o adnoddau</p> <p>Diffyg cydweithredu ar draws y rhanbarth</p> <p>Nid yw o fewn Angen Blaenoriaethol bellach</p> <p>Diffyg llety addas ar gyfer rhai sydd wedi'u dyfarnu'n euog o danau bwriadol</p>
---------------------------------	---

2.2.2 Cartrefi

Materion allweddol

'Tai yn Gyntaf'	<p>Prinder cyllid</p> <p>Diffyg Eglurder gan Lywodraeth Cymru o ran ei strategaeth 'Tai yn Gyntaf' a beth mae'n ei olygu - ydi'n wariant iechyd a/neu dai?</p> <p>Diffyg awch gwleidyddol ar lefel leol mewn ardaloedd Awdurdod Lleol penodol</p>
------------------------	---

Gwell mynediad at wybodaeth - cyflenwad	<p>Llety i rai dan 35 oed</p> <p>Amharodrwydd y Sector Rhentu Preifat i gymryd tenantiaid ar fudd-daliadau lles</p> <p>Diffyg cysondeb mewn cefnogaeth tai yn y Sector Rhentu Preifat</p> <p>Ffioedd asiantaethau gosod o flaen llaw</p>
--	--

Llety dros dro

Pobl yn methu symud ymlaen
Prinder math cywir o lety
Rhy ddrud
Angen asesiadau risg parhaus

2.2.3 Gwasanaethau

Materion allweddol

Atal/ymyrraeth

Mae ymyrraeth yn digwydd ar bwynt argyfwng - mae digartrefedd yn symptom, nid achos
Diffyg dull cyfannol o ran atal ar draws adrannau Awdurdod Lleol - mae'n gyfrifoldeb ar bob adran i atal digartrefedd

Diwygio lles

Gweithredu'r agenda Diwygio Lles

Iechyd

Diffyg cydweithredu a gwasanaethau yn yr ardal leol ac ar lefel ranbarthol
Diffyg dealltwriaeth o dai yn y sector iechyd

3. Y Fframwaith Cydweithredol

3.1 Y Nod Strategol

Yr ymrwymiad strategol craidd gan y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru yw creu diwylliant o gydweithredu gwell ar draws y rhanbarth, o ran mynd i'r afael â'r materion penodol sy'n achosi digartrefedd fel a amlinellir uchod.

Caiff yr agenda honno ei chynnwys yn null strategol pob awdurdod drwy fabwysiadu'r Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol fel a nodir yn y ddogfen hon.

Bydd pob awdurdod yn datblygu ei gynllun gweithredu lleol ei hun ar sail blaenoriaethau'r strategaeth ranbarthol, ac mae'r adran hon yn amlinellu lle gellir cydweithredu ar lefel ranbarthol.

3.2 Cynllun gwaith cydweithredol

Ar sail cydberthyniad themâu allweddol, mae meysydd allweddol o ran cydweithredu ar draws y rhanbarth wedi'u nodi:

3.2.1 Pobl

Digartrefedd leuencid:

- • Datblygu dull rhanbarthol i bobl ifanc o ran gwybodaeth am:
  - o Fod yn barod am denantiaeth
  - o Lles/Buddion llythrennedd ariannol
  - o Hyrwyddo Llwybr Cadarnhaol Pobl Ifanc at Dai
- Creu cysylltiadau gwell rhwng llety a chyfleoedd cyflogaeth
- Creu'r adnoddau cefnogaeth ac atal cywir i helpu i gynnal tenantiaeth

Pobl Sy'n Cysgu Allan:

- Creu canolfan gyswllt elusennau rhanbarthol i wella cysonder a darpariaeth strategol cefnogaeth
- Hyrwyddo Ap Streetlink a gwybodaeth am roi gwybod am ddigartrefedd a sut gall y cyhoedd gynorthwyo pobl ddigartref
- Newid diwylliant gwleidyddion o ran stereoteipiau o ran llety brys, llety a rennir a thai yn gyntaf
- Dod â setiau data ynghyd ar lefel ranbarthol i greu gwell dealltwriaeth o:
  - o Pam mae pobl yn gwrthod mathau penodol o lety
  - o Pam mae tenantiaethau yn dod i ben/Pam mae pobl yn datgan eu bod yn ddigartref
  - o Beth mae'r Sector Rhentu Preifat am ei gael o ran cefnogaeth a sut gallwn annog landlordiaid i osod eiddo i bobl sy'n hawlio Budd-daliadau Lles
- • Datblygu ymgysylltiad gwell gyda phobl sy'n cysgu allan i ddeall anghenion

Angen Cymhleth:

- Datblygu diffiniad pendant a rennir o Anghenion Cymhleth ar draws y rhanbarth
- Cydlynu'r defnydd o ymchwil ar draws y rhanbarth ac Awdurdodau Lleol unigol o ran data ar anghenion cymhleth
- Datblygu/defnyddio'r math cywir o dai
- Datblygu gwell cydweithredu ar draws adrannau awdurdod lleol o ran anghenion cymhleth

Rhai Sy'n Gadael Carchar:

- Cynyddu Adnoddau ar gyfer Llwybr Carcharorion drwy ddatblygu cytundeb dwyochrog ar draws y rhanbarth - creu rhwydwaith swyddogion Llwybr Carcharorion rhanbarthol
- Gwella gwaith monitro Llwybr Carcharorion a datblygu map data o'r effaith mae'n ei chael ar draws y rhanbarth

3.2.2 Cartrefi

'Tai yn Gyntaf':

- Dull cydgysylltiedig o ran cyfathrebu i berswadio gwleidyddion lleol o rinweddau 'Tai yn Gyntaf'
- Bwydo i raglen dreigl barhaus Llywodraeth Cymru i ddeall gweledigaeth LIC yn well
- Rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth

Gwell mynediad at wybodaeth - cyflenwad:

- Codi ymwybyddiaeth o Strategaeth Digartrefedd gydag adrannau eraill
- Cynnwys digartrefedd ar lefel strategol ar draws y rhanbarth
- Cynyddu cyflenwad addas a hygyrch
  - o Adeiladau newydd cymdeithasol
  - o Defnyddio mwy o stoc Sector Rhentu Preifat
- Datblygu cyfres o gymhellion ar draws y Rhanbarth i annog Landlordiaid i weithio gyda'r Gwasanaeth Digartrefedd
- Gweithio gyda'r Sector Rhentu Preifat i leihau canfyddiad negyddol o gymryd tenantiaid Budd-daliadau Lles
- Rhanbarthu dull cyfathrebu gyda landlordiaid Sector Rhentu Preifat
- Hyrwyddo porthol gwe Tai Teg ymhellach

Llety Dros Dro:

- Archwilio datrysiadau arloesol i lety dros dro
- Dysgu gan Awdurdodau Lleol nad ydynt yn defnyddio llety gwely a brecwast i ddiwallu anghenion llety dros dro - rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth
- Ymgyrch gyfathrebu i fynd i'r afael â chanfyddiadau'r cyhoedd am lety dros dro a'r bobl sy'n ei ddefnyddio
- Lle bo angen, archwilio cytundebau lefel gwasanaeth rhanbarthol gyda darparwyr llety dros dro

3.2.3 Gwasanaethau

Atal/Ymyrraeth:

- Creu set ddata traws-ranbarthol i roi gwybod yn well pam mae pobl yn datgan eu bod yn ddigartref
- Codi ymwybyddiaeth ymhlith gwasanaethau statudol mewn awdurdodau lleol i ddeall y gall ymyrraeth gynharach atal digartrefedd yn y dyfodol
- Creu map rhanbarthol o'r adnoddau atal sydd ar gael ar lefel leol a rhanbarthol
- Rhannu gwasanaethau gwybodaeth ar draws y rhanbarth
- Rhannu adnoddau hyfforddiant ar draws y rhanbarth

Diwygio Lles:

- Datblygu canolfan ymyrraeth gynnar ranbarthol
- Sefydlu grŵp arfer gorau rhanbarthol
- Cau bylchau data i ddeall effaith sancsiynau ar ddigartrefedd yn well
- Rhannu protocolau cyn achosion o droi allan

Iechyd a Gofal Cymdeithasol:

- Dangos budd-cost buddsoddiad mewn tai a'r agenda digartrefedd yn well o ran arbedion i'r gwasanaeth iechyd drwy rannu arfer gorau
- Creu llais uwch ar gyfer tai ar Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

4. Canlyniadau

Nod y strategaeth hon yn y pen draw yw lleihau digartrefedd a gweithio tuag at ei ddileu ar draws Gogledd Cymru, wedi'i fesur yn erbyn system werthuso (gweler adran 5).

5. Monitro a Gwerthuso

Mae grŵp Cyflawni ar gyfer Digartrefedd Rhanbarthol wedi'i sefydlu i weithredu'r strategaeth a'r cynllun gweithredu rhanbarthol. Mae'r grŵp yn cynnwys arweinwyr Strategaeth Tai o'r 6 Awdurdodau Lleol ac yn cwrdd bob chwarter. Pan fo angen bydd is-grwpiau yn cael eu sefydlu i gyflawni rhai o'r gweithredoedd, bydd aelodaeth yr is-grwpiau yn cynnwys y partneriaid perthnasol a bydd y grŵp yn penderfynu ar ba mor aml y cynhelir y cyfarfodydd.

Mae'r cynnydd a wneir yn erbyn y Cynllun Gweithredu Rhanbarthol yn cael ei gyflwyno bob chwarter i bob Partneriaeth Strategol Tai yr Awdurdod Lleol sydd yn goruchwyllo'r gwaith o weithredu Strategaeth Tai Lleol a strategaethau perthnasol yr ALL. Rôl y Bartneriaeth Strategol Tai ALL yw cydlynu a chryfhau gweithgareddau yn gysylltiedig â thai ar draws yr holl wasanaethau a sefydliadau partner.

Bydd adroddiad blynyddol yn cael ei baratoi yn manylu'r cynnydd a wneir yn erbyn y cynllun gweithredu rhanbarthol a bydd pob Awdurdod Lleol yn cyflwyno eu hadroddiad i'r Pwyllgor Craffu Economi a Chynllun. Bydd yr ALL hefyd yn cynnwys cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Gweithredu lleol o fewn yr adroddiad ac yn sicrhau ei fod ar gael yn gyhoeddus ar-lein ar wefan yr ALL.

Atodiad A

Amlinelliad - Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol Gogledd Cymru

Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 wedi cyflwyno'r newidiadau mwyaf sylfaenol i ddeddfwriaeth digartrefedd ers cyflwyno Deddf Tai (Pobl Ddigartref) 1977. Ochr yn ochr â'r ddyletswydd statudol arloesol sy'n gysylltiedig ag atal digartrefedd, mae'r Ddeddf hefyd wedi cyflwyno, am y tro cyntaf, dyletswydd statudol ar awdurdod tai lleol i gynnal Adolygiad Digartrefedd ac i gynhyrchu Strategaeth Digartrefedd, a chaiff y strategaeth ei chyhoeddi erbyn diwedd 2018.

Pe bai awdurdodau lleol Gogledd Cymru yn cynhyrchu Strategaethau Digartrefedd unigol; byddai'r rhain yn cynnwys nodau ac amcanion tebyg. Felly, gwnaeth Penaethiaid Tai Gogledd Cymru argymhell bod chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru yn cydweithio i gynhyrchu a chyhoeddi Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol ar y cyd.

Cytunodd CHI Cymru i weithredu fel hwyluswyr ar gyfer y prosiect a gwnaethant gyfarfod gydag arweinwyr prosiect o'r awdurdodau lleol ar 25 Hydref i ddatblygu dull a chynllun gwaith.

Gallai manteision strategaeth o'r fath gynnwys:

- Bydd y posibilrwydd i awdurdodau lleol gaffael a darparu gwasanaethau digartrefedd ar y cyd yn cael ei wella. Bydd rhagor o gyfle i ddatblygu gweithio mwy effeithiol gyda sefydliadau partner allweddol hefyd, fel y Gwasanaeth Iechyd, h.y. sy'n gweithredu ar sail ranbarthol.
- Bydd dull mwy cyson ymhlith awdurdodau lleol gyda'u dehongliad a gweithrediad o'r ddeddfwriaeth digartrefedd, h.y., camau rhesymol, ac o ran darparu gwasanaethau digartrefedd ar draws ardal Gogledd Cymru. Bydd hyn yn helpu i leihau'r potensial am amrywiad o ran argaeledd a darpariaeth gwasanaethau ar draws y rhanbarth.
- Bydd awdurdodau lleol yn gallu datblygu dealltwriaeth fwy eang a manwl o faterion rhanbarthol, a chael dealltwriaeth well o faterion mae awdurdodau cyfagos yn eu hwynebu.
- Bydd rhagor o gyfleoedd i awdurdodau rannu eu hadnoddau a'u harbenigedd a gwasanaethau arbenigol. Cydnabuwyd hefyd y byddai cydweithredu gwell ymhlith awdurdodau lleol, er enghraifft, gyda rheolaeth achosion MAPPA.
- Bydd sefydlu cyd-ddealltwriaeth a dull rhanbarthol tuag at atal/mynd i'r afael â digartrefedd yn arwain at awdurdodau lleol, gyda'u partneriaid, yn cael dylanwad cryfach, mwy cadarnhaol ar ddatblygiad polisi Llywodraeth Cymru yn y dyfodol, yn benodol o ran materion tai, digartrefedd a chefnogi pobl.

Dull:

- Bydd pob cyngor yn cynnal adolygiadau lleol a datblygu cynllun gweithredu lleol
- Caiff cynlluniau lleol eu dadansoddi, a chaiff themâu cyffredin a meysydd cydweithredu eu nodi i ddatblygu strategaeth ranbarthol ddrafft a chynllun gweithredu
- Ymgynghori ar strategaeth ranbarthol ddrafft a chynllun gweithredu (gwleidyddol a thraws-sector)
- Cyhoeddi strategaeth ranbarthol derfynol a chynllun gweithredu

Atodiad B - Cynllun Gwaith Rhanbarthol

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Pobl Digartrefedd leuenctid	Datblygu dull cyson ar draws Gogledd Cymru i gefnogi pobl ifanc i: (1) Fod yn barod am denantiaeth. (2) Cynnal eu tenantiaeth	Mapio gwasanaethau presennol ar gael i gefnogi pobl ifanc ym mhob Sir. Casglu gwybodaeth am y Llwybr Sengl (ac unrhyw ddulliau eraill sydd ar gael) i adnabod y galw am wasanaethau cefnogi ym mhob Sir. Awdurdodau Lleol i rannu prosesau atgyweirio presennol gyda phartneriaid i wneud y mwyaf o'r defnydd o wasanaethau ar gael ac enghreifftiau o arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio. Hyfforddi swyddogion rheng flaen ar sut i ddatblygu cynlluniau personol effeithiol i bobl ifanc.	Bydd pob ALI yn cynnig cynlluniau personol cadarn i bobl ifanc sydd yn cynnwys cymorth i gael mynediad at hyfforddiant a chyfluoedd cyflogaeth a datrys unrhyw achosion o ddyled a rheoli arian.
Pobl Sy'n Cysgu Allan	Darparu gwasanaeth cyson ar draws Gogledd Cymru sydd yn ymateb i bobl sy'n cysgu allan.	Datblygu cynllun cyfathrebu rhanbarthol i hyrwyddo Cyswilt Stryd. Datblygu pecyn gwaith ymgysylltu rhanbarthol i wella'r broses o gyfathrebu gyda phobl sy'n cysgu allan i wella eu hanghenion. Pob ALI i ddatblygu eu gwasanaethau allgymorth yn seiliedig ar angen lleol a rhannu arfer da i sicrhau dull cyson.	Gwella ymrwymiad gyda'r rheiny sydd â ffordd o fyw yn seiliedig ar y stryd i leihau'r angen o gysgu allan. Gwella cysondeb a darparu cymorth i bobl sy'n cysgu allan.

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Anghenion Cymhleth	Datblygu dull cydlynol i ymateb i gwsmeriaid gydag anghenion cymhleth.	Cytuno ar beth yw diffiniad anghenion cymhleth ar draws y rhanbarth. Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Anghenion cymhleth y cwsmeriaid yn cael eu cwrdd.
Pobl sy'n gadael carchar	Parhau i gynnig Datrysiadau Tai i bobl sy'n gadael carchar cyn eu rhyddhau er mwyn gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd i gydweithio i sicrhau defnydd effeithiol o adnoddau.	Datblygu cytundeb cytbwys ar draws y rhanbarth. Rhannu data monitro a datblygu map data o'r effaith mae'n ei chael ar draws y rhanbarth.	Cynyddu'r adnoddau ar gyfer Llwybr Carcharorion
Cartrefi			
'Tai yn Gyntaf'	Mewn cydweithrediad bod yn arloesol wrth ymateb i anghenion llety i gwsmeriaid.	Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Gweithredu dull llwyddiannus i 'Tai yn Gyntaf' ym mhob ardal awdurdod lleol.
Gwell mynediad at lety	Datblygu dull rhanbarthol i wella mynediad i'r sector rhentu preifat.	Datblygu dull cyson i gynlluniau cymhelliant landlord ar draws y rhanbarth.	Gwella mynediad i lety yn y sector rhentu preifat.
Llety dros dro	Archwilio atebion arloesol yn rhanbarthol i leihau'r gost o lety dros dro.	Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Costau gostyngol i ALI.

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Gwasanaethau Atal	Darparu gwasanaeth cyson ar draws Gogledd Cymru sydd yn ymateb i'r Ddeddf Tai (Cymru) 2014.	Mapio adnoddau atal sydd ar gael ar lefel leol a rhanbarthol Hyfforddi swyddogion rheng flaen ar adnoddau atal sydd ar gael.	Gwell dealltwriaeth o'r rheswm pam fod pobl yn datgan eu bod yn ddigartref.
Lliniaru Diwygio'r Gyfundrefn Les	Datblygu dull cydweithredu i leihau'r effaith o Ddiwygio'r Gyfundrefn Les ar hawlwyf oedran gweithio wedi eu heffeithio gan y Credyd Cynhwysol.	Sefydlu grŵp arfer gorau rhanbarthol a rhannu data i ddeall yr effaith o Ddiwygio'r Gyfundrefn Les yn well (gan gynnwys effaith sancsiynau) a datblygu mesurau lliniaru effeithiol. Rhanbartholi protocolau cyn achosion o droi allan	Lleihau'r effaith ar gwsmeriaid a gwasanaethau cyhoeddus.
Iechyd a Gofal Cymdeithasol	Datblygu trefniadau gwaith agosach gyda'r Gwasanaethau Iechyd.	Adnabod meysydd i gydweithio.	Creu'r cysylltiadau rhwng iechyd a thai.

Cynllun Gweithredu Strategaeth Digartrefedd Cyngor Sir Ynys Môn 2018-2019 (Rhag-Rhag)

Thema	Gweithred	Tasg	Allbwn
Pobl Darparu cyngor llesiant / cynhwysiant ariannol i gleientiaid digartref	<ul style="list-style-type: none"> - Recriwtio Swyddog Cynhwysiant Ariannol i'w gynnwys yn y tîm Digartrefedd ar sail rhan-amser. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mapio'r cynigion cynhwysiant ariannol er mwyn cefnogi cleientiaid digartref - Proses atgyfeirio i'w chytuno arni rhwng y tîm digartref a'r tîm incwm. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cael yr incwm mwyaf posibl er mwyn lleihau'r risg o ddigartrefedd yn y dyfodol - Lleihau nifer y cwsmeriaid sy'n dychwelyd yn rheolaidd a ystyrir yn 'ddigartref' o ganlyniad i well sefydlogrwydd ariannol - Gwell bodlonrwydd cwsmer
Gwasanaethau Gweithredu'r safon tir cyfartal	<ul style="list-style-type: none"> - Sicrhau ein bod yn bodloni'r gofynion deddfwriaethol cenedlaethol o weithredu'r safon tir cyfartal. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ymgysylltu â Shelter er mwyn gweithredu safon tir cyfartal lleol - Datblygu astudiaethau achos chwarterol ar sut mae safon tir cyfartal wedi dod a llwyddiant ynghyd â gwersi a ddysgwyd o ran ein darpariaeth. - Ystyried mynediad – canolfannau cymunedol ac ati (lleihau'r effaith o fynd i mewn i swyddfa ffurfiol drwy wahodd rhai unigolion sydd ag anghenion cymhleth ac sy'n fregus) - Hyfforddiant Gwasanaeth Cwsmer - Ymwybyddiaeth Iechyd Meddwl - Hyfforddiant Cyfleoedd Cyfartal - Datrys a chydabod anghenion ychwanegol megis llythrennedd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ataliaeth gynharach o ddigartrefedd o ganlyniad i well perthynas â'r tîm Opsiynau Tai – eglurder dwy ffordd - Gwell perthnasau yn y cylch digartrefedd - Cydymffurfiaeth gyflymach o ran ymchwiliadau digartrefedd o ganlyniad i fwy o gyfathrebu â'r cwsmer.
Gwasanaethau Hyrwyddo'r gwasanaeth Opsiynau Tai er mwyn annog cyflwyniadau cynharach	<ul style="list-style-type: none"> - Adnabod rhanddeiliaid allweddol er mwyn hyrwyddo'r gwasanaeth Opsiynau Tai / SPOA er mwyn galluogi pobl i gyflwyno eu hunain fel digartref cyn i argyfwng ddiwydd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Datblygu ffilm fer - Datblygu rhestr o'r holl gysylltiadau perthnasol / cyfeiriadau e-bost / rhifau ffôn - Datblygu cynllun marchnata syml er mwyn sicrhau bod yr holl randdeiliaid yn chwarae rhan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ataliaeth gynharach - Rheoli disgwyliadau - Gwell perthynas ag asiantaethau cyfeirio allweddol megis gwasanaethau iechyd a diogelwch.

		<ul style="list-style-type: none"> - Cynnwys lechyd (BPIBC) gan fod hyn yn cael ei weld fel maes y mae angen ei wella ar sail rhanddeiliaid. - Mwy o farchnata ar gyfryngau cymdeithasol / gwefannau corfforaethol - Diweddarau'r wefan gorfforaethol a gwella'r cyfleuster gwe-lywio tra'n ystyried cleientiaid bregus. - Rhanddeiliaid i ddarparu adborth adeiladol ar feysydd sydd angen eu gwella gan Opsiynau Tai. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gellir darparu cwsmeriaid â gwybodaeth, cyngor a chymorth cyn digartrefedd.
<p>Gwasanaethau Sicrhau bod gwasanaethau ar gyfer cwsmeriaid sy'n dioddef tor perthynas yn cael eu mapio allan a bod gwybodaeth ar ddarpariaethau'n cael ei rhannu â chwsmeriaid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sylweddoli mai dyma un o'r prif bethau sy'n cyfrannu at ddigartrefedd - Mapio gwasanaethau cyfryngu presennol. 	<ul style="list-style-type: none"> - Datblygu deunydd marchnata – taflenni, posteri, cyfryngau cymdeithasol - Sicrhau eglurder ar yr holl wasanaethau cyfryngu, os yn briodol ar gyfer cleientiaid unigol. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cynyddu ymwybyddiaeth o gyplau sy'n chwilio am gymorth (drwy Relate neu Teulu Môn) petai perthnasau personol yn peri risg o ddigartrefedd yn y dyfodol.
<p>Gwasanaethau Datblygu protocol anghenion cynhwysfawr a phroses aseinio / adolygu cynnydd a monitro.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Datblygu agwedd wedi'i chydlynio tuag at ymateb i gwsmeriaid ag anghenion cymhleth. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cytuno ar y diffiniad o anghenion cymhleth ar draws y rhanbarth a sicrhau y cytunir ar hyn yn lleol gyda phartneriaid. - Rhannu data ac arfer dda â gwasanaethau cymdeithasol, darparwyr CP. - Adnabod meysydd ar gyfer cydweithio â phartneriaid megis Syrgeris Doctor lleol a nyrsys cymunedol. - Hyfforddi swyddogion rheng flaen ar sut i ymateb i gwsmeriaid sydd ag anghenion cymhleth a sicrhau 	<ul style="list-style-type: none"> - Bydd anghenion cymhleth cwsmeriaid yn cael eu bodloni. - Darparu gwybodaeth er mwyn gallu cynllunio gwasanaethau yn y dyfodol.

		bod y gwasanaethau cymorth cywir yn eu lle.	
<p>Pobl Datblygu proses er mwyn rheoli llety gwely a brechwast mewn ffordd fwy effeithiol er mwyn sicrhau bod cwsmeriaid mewn cartrefi cynaliadwy cyn gynted â phosibl a bod gwariant a niferoedd yn cael eu cofnodi'n gywir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Datblygu prosesau a phrotocolau mewn perthynas â rheoli Gwely a Brechwast yn fwy effeithiol. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cyfraniad bach gan y cwsmeriaid fesul noson er mwyn cyfrannu ar gostau parhaus gwely a brechwast. - Penderfyniadau cyflymach ar ddigartrefedd - Lleihau costau Gwely a Brechwast blynyddol yn gyffredinol. - Ystyried arloesedd ar gyfer datrysiadau llety dros dro - Cynyddu cymorth ac arweiniad gan Shelter - Grŵp Ffocws gydag unigolion sydd wedi eu rhoi mewn llety dros dro ar sut mae sefydliadau gwely a brechwast wedi effeithio ar eu bywydau a sut gellir gwella hyn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Llai o gostau - Cwsmeriaid digartref yn adrodd eu bod yn teimlo'n well gyda ffocws mwy tymor hir - Gwell bodlonrwydd cwsmer o ganlyniad i benderfyniadau cyflymach sy'n creu daliadaeth fwy parhaol (preifat neu awdurdod lleol), - Cael dewis mwy addas ar gyfer llety argyfwng ar gyfer y rhai hynny sy'n camu i lawr o'r gwasanaethau statudol megis iechyd meddwl.
<p>Pobl Llwybr Iechyd Meddwl</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gweithredu'r Llwybr Iechyd Meddwl 	<ul style="list-style-type: none"> - Penodi Asesydd Iechyd Meddwl - Trefnu hyfforddiant i staff ar ddelio â materion Iechyd Meddwl - Gweithio gyda'r Gwasanaeth Iechyd ac asiantaethau allweddol eraill ar y Llwybr Iechyd Meddwl 	<ul style="list-style-type: none"> - Cynyddu gwybodaeth a sgiliau staff mewn perthynas â materion Iechyd Meddwl - Gwell canlyniadau i gwsmeriaid sydd â phroblemau Iechyd Meddwl.
<p>Gwasanaethau</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gweithio gyda Fforwm Atal Digartrefedd i sefyldu grwpiau fydd yn helpu delio gyda materion o fewn y cynllun gwaith lleol a rhanbarthol 	<ul style="list-style-type: none"> - Cytuno ffrydiau gwaith a chynrychiolaeth o'r Fforwm i'w ddatblygu yn ystod y flwyddyn er mwyn bwydo fewn i'r cynllun rhanbarthol a lleol 	<ul style="list-style-type: none"> - Materion yn cael eu cydlynu gan bartneriaid

Atodiad 2

Dyma grynodeb o'r ymgynghori sydd wedi digwydd yn ystod Adolygiad o'r Gwasanaeth ac cyfnod ymgynghori ar y Strategaeth.

Cynhaliwyd yr ymgynghoriad ar Strategaeth Digartrefedd Ranbarthol Gogledd Cymru 2018-22 yn ystod mis Hydref a Tachwedd, 2018. Wrth i bob Awdurdod Lleol gynnal adolygiad o'u Gwasanaeth Digartrefedd, roedd yr ymgynghori'n digwydd yn ystod yr adolygiadau trwy weithdai gyda rhanddeiliaid, arolygon gyda chwsmeriaid ac ar gyfryngau cymdeithasol – dyma oedd y sail ar gyfer datblygu'r Strategaeth Digartrefedd Ranbarthol. Teimlir fod yr Adolygiadau Digartrefedd a'r cyfnod ymgynghori hwn ar gyfer y Strategaeth Digartrefedd Ranbarthol yn ddigonol er mwyn gallu cytuno ar y Strategaeth hon a'r Cynlluniau Gweithredu.

Crynodeb o'r ymatebion

Ydych chi'n cytuno gyda nod cyffredinol Strategaeth Ranbarthol Gogledd Cymru?

Roedd 72% yn cytuno gyda'r nod cyffredinol

O'r ymatebion roedd dau gwsmer wedi rhoi eu profiadau personol o geisio cael mynediad at wasanaethau digartrefedd a chefnogaeth.

Ydych chi'n cytuno gydag amcan y Strategaeth?

Roedd 70% yn cytuno gydag amcan y Strategaeth

'Mae'r amcanion wedi'u cydbwyso yn erbyn y Ddeddfwriaeth'

Mae pob adolygiad annibynnol gan yr Awdurdodau Lleol wedi adnabod amcanion cyffredin er mwyn lleihau digartrefedd ar draws Gogledd Cymru

Roedd yr holl ymatebion yn cytuno gyda hwn ac fe wnaed un sylw fod hyn yn 'enghraifft dda o weithio mewn partneriaeth'

Roedd yr ymatebion i'r Cynllun Gweithredu Rhanbarthol yn cynnwys

'rydym yn cefnogi'n gryf y dasg o 'hyfforddi staff rheng flaen ar sut i ddatblygu cynlluniau personol effeithiol ar gyfer pobl ifanc' a chredwn y byddai hyn o ddefnydd mawr'.

Sefydliadau sydd wedi ymateb:

Cymdeithas Tai Clwyd Alyn
Awdurdodau Lleol – Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau, Gwasanaethau Tai, Iechyd yr Amgylchedd
Lletygarwch Llandudno Hospitality a Sefydliadau Lleol
Shelter Cymru
Fforwm Digartref Ynys Môn
Llais Ni Ynys Môn

Cynhaliwyd digwydd penodol ar gyfer defnyddiwr gwasanaeth Digartref ar y Strategaeth Digartrefedd

Mynychodd 7 defnyddiwr gwasanaeth

Mae'r nodiadau o'r sesiwn wedi rhannu'r drafodaeth yn 3 phrif bwnc:

1. Cyfathrebu â Chyngor Ynys Môn
  2. Cefnogaeth mewn tenantiaeth (gwasanaethau blaenorol / cyfredol)
  3. Unrhyw gefnogaeth bellach (awgrymiadau ar gyfer y dyfodol)
1. Cyfathrebu â Chyngor Ynys Môn- gofynnwyd i'r grŵp am unrhyw feddwl neu deimlad (cadarnhaol neu negyddol) ar unrhyw gyfathrebu oedd ganddynt gyda Chyngor Ynys Môn.
    - Mae yn anodd cael mynediad i wasanaethau a gall gwasanaeth cefnogi gael eu arwyddbostio yn gynt
    - Gan nad oes Gwasanaethau Tai Facebook a Trydar teimlwyd ei fod yn cynnig cyfathrebu wedi ei gyfyngu
    - Gall llythyrau Budd dal Tai yn anodd ei deall
    - Efallai na all y Cyngor helpu ond gallai arwyddbostio i wasanaeth cefnogaeth ddigwydd
    - Mwy o wybodaeth / posteri ei angen i roi gwybodaeth
  2. Cefnogaeth mewn tenantiaeth (gwasanaethau blaenorol / cyfredol)
    - Cefnogaeth ar wasgar yn bwysig iawn
    - Cydnabod bod cael mynediad i wasanaeth ar wasgar yn anodd gan fod yna restr aros
    - Cyngor yn defnyddio Gwely a Brechwast fel opsiwn olaf
  3. Unrhyw gefnogaeth bellach (awgrymiadau ar gyfer y dyfodol)
    - Defnyddio adeiladau gwag fel eiddo dros dro
    - Café GISDA yn syniad da
    - Grwp wedi mwynhau cyfrannu tuag at Wasnaeth Diagartrefedd – fideo ar fod yn ddigartref / adolygu taflennu

Adborth of Adolygiad o'r Gwasanaeth Digartrefedd

Mae rhan nesaf yn rhoi crynodeb o'r ymgynghori ddigwyddiodd yn ystod yr Adolygiad o'r Gwasanaeth Digartrefedd sydd wedi cyfrannu at y Strategaeth Rhanbarthol a'r Cynlluniau Gwaith dilynol. Mae'r rhan hwn hefyd yn pwysleisio yr ymgysylltu parhaol / cyfleoedd cymryd rhan sydd yn digwydd.

Mewn partneriaeth â Digartref Cyf, mae'r Gwasanaeth Tai wedi datblygu Fforwm Atal Digartrefedd ar gyfer Defnyddwyr Gwasanaeth. Grŵp o bobl ifanc sy'n defnyddio'r gwasanaeth, neu wedi defnyddio'r gwasanaeth yn y gorffennol yw hwn ac maent yn cynorthwyo i ddylanwadu ar wella a datblygu'r gwasanaeth. Cawsant eu cydnabod yng Ngwobrau Cyfranogi TPAS Cymru 2017 drwy ennill yr ail wobwr yn y categori gwella gwasanaethau. Maent yn grŵp gweithgar, brwdfrydig ac ymgysylltiedig.

Nod gyffredinol y Fforwm Atal Digartrefedd Defnyddwyr Gwasanaeth yw galluogi pobl ifanc i weithio mewn partneriaeth â fforwm Atal Digartrefedd Ynys Môn er mwyn atal digartrefedd yn Ynys Môn.

Nod y Fforwm Atal Digartrefedd Defnyddwyr Gwasanaeth yw:

- Sicrhau bod pobl ifanc yn cael cyfle i rannu gwybodaeth, syniadau ac arfer dda ynglŷn â materion yn ymwneud â digartrefedd ac atal digartrefedd.
- Hyrwyddo cydweithio effeithiol rhwng defnyddwyr gwasanaeth, darparwyr gwasanaeth, rhanddeiliaid, sefydliadau, cyrff statudol a phartion â diddordeb, er mwyn datblygu dull o daclo digartrefedd sydd yn gydlynus ac yn gydgysylltiedig.
- Datblygu cynllun gweithredu'r Strategaeth Ddigartrefedd.

- Cyfrannu'n ymarferol at y gwaith o adolygu Strategaeth a Chynllun Gweithredu Digartrefedd Ynys Môn.

Rhestrir rhai o'u cyflawniadau yma;

1. Cynorthwyo i sefydlu prosiect datblygu tai arloesol

Cam gweithredu 4 yn y cynllun gweithredu digartrefedd dros dro: Archwilio opsiynau i hyrwyddo rhannu llety, yn arbennig ar gyfer pobl sengl dan 35 oed, mewn ymateb i newidiadau mewn budd-daliadau sy'n cyfyngu costau tai i gyfradd llety wedi ei rannu

- Lluniwyd holiadur opsiynau tai ar gyfer pobl dan 35 oed – cafodd ei gynllunio i gynorthwyo'r Cyngor i ddeall anghenion tai pobl ifanc.
- Cefnogi cais am 4 uned fodwlar hunangynhaliol yng Nghaergybi ar gyfer pobl ifanc (dan 35 oed) sy'n cynnig cyfle iddynt ddysgu sgiliau byw'n annibynnol cyn symud i lety parhaol mwy o faint - Grant Tai Arloesol Llywodraeth Cymru.
- Cyfweld penseiri
- Cefnogi digwyddiadau ymgynghori

2. Cynorthwyo i ddatblygu strategaeth ddigartrefedd dros dro a monitro cynnydd yn chwarterol.

Dywedodd aelodau'r fforwm eu bod yn teimlo eu bod yn helpu i ddylanwadu ar wasanaethau, gan wneud y sylwadau a ganlyn;

"Mae'n gwneud i mi deimlo fy mod i wedi gwneud rhywbeth da pan fyddaf yn clywed eu bod wedi gwrando ar beth ydw i wedi'i ddweud!"

"Os na fyddem yn dweud wrthynt beth ydym yn ei feddwl, fydden nhw ddim yn gwybod beth sydd ei angen"

"Mae hwn wedi bod yn brofiad ardderchog i mi, rydw i wedi dysgu gymaint. Doeddwn i ddim yn meddwl y byddai'r Cyngor yn gwrando."

Fforwm Atal Digartrefedd Defnyddwyr Gwasanaeth

Fel rhan o'r adolygiad cynhaliwyd grŵp ffocws gyda 12 aelod o'r Fforwm Atal Digartrefedd Defnyddwyr Gwasanaeth. Rhoddir eu hadborth isod.

Roedd 16 aelod yn bresennol

Barn am y gwasanaethau canlynol:

Lighthouse

- Wedi clywed am y gwasanaeth gan aelod o staff yn y Ganolfan Waith
- Gwasanaeth Ardderchog:
  - Mae'n eich cyfeirio at wasanaethau eraill sy'n gallu helpu.
  - Rhywle i fynd yn ystod y dydd; cael bwyd, cael defnyddio'r gawod
- Gellid gwella eu gwasanaeth drwy gynnig gweithgareddau yn ystod y dydd.

- Cefnogol iawn.

The Wallich

- Cynnig gwasanaethau da i gefnogi tenantiaeth.
- Cymorth ardderchog i ddod o hyd i lety.

Y Cyngor

- Roedd rhaid brwydro am gefnogaeth am nad oeddent yn gwybod sut i ddelio gyda chwsmer â phroblemau iechyd meddwl.
- Roeddwn mewn llety gwely a brecwast am wythnosau, a phan gysylltais â'r Cyngor doeddwn i ddim ar y system.
- Cefais allwedd i tŷ newydd (yn Llangefni) a gofynnwyd i mi adael y llety Gwely a Brecwast (yn Felinheli) o fewn oriau, ond doedd gen i ddim cludiant.
- Dydyn nhw ddim yn siarad gydag adrannau mewnol (gwasanaethau cymdeithasol, budd-dal tai)
- Wnân nhw ddim fy helpu am nad oes gen i gysylltiad lleol - bydd rhaid i mi adael yr hostel ym mis Mai am fy mod yn 25.
- Cynnig gwasanaeth da ond does dim digon o lety Gwely a Brecwast ar eich cyfer.
- Gallu bod yn nawddoglyd ar y ffôn ac mae'n cymryd amser hir i gyrraedd yr adran gywir.
- Angen mwy o lety un ystafell wely.
- Ni chefais gefnogaeth gan y Cyngor – mae angen iddynt wella eu dulliau cyfathrebu.
- Anodd cael mynediad at wasanaethau os nad oes gennych gludiant i Langefni.
- Mae ffurflenni cais tai yn hir ac yn anodd eu deall.

Landlordiaid Preifat

- Nid yw'r sector preifat yn fforddiadwy.
- Llety wedi ei rannu yw'r unig opsiwn fforddiadwy ond nid yw landlordiaid preifat yn cynnig hyn.
- Dydyn nhw ddim eisiau pobl ifanc sy'n derbyn Budd-dal Tai.

Shelter Cymru

- Roeddwn i'n ddigartref am fisoedd ond rhoddais fy hun yn y carchar am fy mod yn gwybod y byddwn yn cael help i ddod o hyd i lety pan fyddwn yn cael fy rhyddhau. Daeth Shelter Cymru o hyd i lety i mi.

Digartref

- Cynnig gwasanaeth ardderchog; annog hyfforddiant, help gyda CV.
- Dim argymhellion ar gyfer gwella.

Perspectif Defnyddiwr Gwasanaeth sy'n derbyn Gwasanaeth Cefnogi

Cynhaliwyd grŵp Defnyddwyr Gwasanaeth ar gyfer Cefnogaeth Tai hefyd, ac roedd nifer dda o ddefnyddwyr gwasanaeth yn bresennol, yn cynrychioli amrywiaeth o wahanol denantiaethau. Cafwyd cyflwyniad gan yr Adran Waith a Phensiynau ar y Credyd Cynhwysol a diwygio lles ac roedd yn gyfle

hefyd i'r Adran Waith a Phensiynau egluro'r adolygiad digartrefedd. Roedd y cyfarfod wedi ei drefnu'n dda a gofynnodd y rhai oedd yn bresennol gwestiynau am faterion a godwyd yn ystod y fforwm. Yn ystod yr adolygiad hwn, roedd tystiolaeth glir fod gan y Cyngor rwydwaith defnyddwyr gwasanaeth sydd wedi datblygu'n dda y mae'n ei ddefnyddio'n effeithiol i gynnwys defnyddwyr gwasanaeth a gwella gwasanaethau, a derbyn adborth gwerthfawr gan ddefnyddwyr.

Fforwm Digartrefedd

Mae'r Cyngor yn cynnal y Fforwm Digartrefedd sy'n cynnwys swyddogion y cyngor a phartneriaid, ar lefel ymarferwyr yn bennaf. Maent yn cyfarfod i drafod materion megis:

- Digartrefedd ledled Ynys Môn a materion penodol
- Y strategaeth ddigartrefedd
- Mentrau newydd

Gyda'r Fforwm Digartrefedd, trafodwyd pa mor effeithiol oedd y grŵp ac a oes angen gwneud unrhyw welliannau. Roedd y cyfranogwyr yn cydnabod fod Fforwm Digartrefedd yn hanfodol ar gyfer cydweithio.

Canlyniadau Arolwg Ar-lein

Yn ystod yr adolygiad cynhaliodd y cyngor arolwg ar-lein er mwyn i gwsmeriaid roi eu hadborth ynglŷn â'u barn ynglŷn â sut mae'r Cyngor yn delio gyda digartrefedd neu'r bygythiad o ddigartrefedd. Cynhaliwyd yr arolwg am gyfnod o bedair wythnos ym mis Ebrill ac ymatebodd cyfanswm o 38 o bobl.

Cwestiynau ac ymatebion yr arolwg:

Q1. Ydych chi wedi defnyddio'r gwasanaeth digartrefedd yn ystod y 12 mis diwethaf?

Dywedodd 60% o gwsmeriaid eu bod wedi defnyddio'r gwasanaeth yn ystod y 12 mis diwethaf

Q2. Pa mor hawdd oedd cysylltu â'r gwasanaeth digartrefedd?

Dywedodd 64% o ymatebwyr ei bod yn hawdd neu'n hawdd iawn cysylltu â'r gwasanaeth digartrefedd

Q3. Sut wnaethoch chi gysylltu â'r gwasanaeth Digartrefedd?

1	Ffôn	58.6%	17
2	Ymweld â'r swyddfa	55.2%	16
3	Cioosg	3.4%	1
4	E-bost	6.9%	2
5	Arall	17.2%	5
6	Sylwadau:	0.0%	0

Q.4 Pa mor fodlon oeddech chi gyda pha mor aml y cawsoch wybod am sut roedd eich achos yn datblygu?

Roedd 58% o gwsmeriaid yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r wybodaeth reolaidd a roddwyd iddynt am sut roedd eu hachos yn datblygu.

Q5. Pa mor fodlon oeddech chi gyda'r gefnogaeth a'r cyngor a gawsoch gan y tîm digartrefedd?

Roedd 67% o gwsmeriaid yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r gefnogaeth neu'r cyngor a roddwyd gan y tîm digartrefedd

Q6. Gawsoch chi'r ateb oedd ei angen arnoch?

Atebodd 70% o gwsmeriaid 'do'

Cyflwynodd rhai o'r cwsmeriaid a ddywedodd 'na' y sylwadau canlynol (C7)

"Roedd rhaid i mi aros am amser hir pan oeddwn i'n 17 oed, roedd rhaid i mi gysgu ar soffas mewn nifer o wahanol dai pan oeddwn i'n feichiog"

"Cymerodd dri mis i mi gael llety mewn lle diogel yn agos at fy mherthnasau, ac oherwydd hynny dirywiodd fy iechyd meddwl, ond fe wnaethon nhw eu gorau"

"Rydw i dal yn ddigartref chwe mis ar ôl gofyn am help!!"

Q8. Yn gyffredinol, beth oedd eich barn am eich profiad?

Roedd 64% o ymatebwyr yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'u profiad

Q9. Dywedwch wrthym beth ydych chi'n feddwl allai'r gwasanaeth digartrefedd ei wneud yn well?

"Maen nhw'n gwneud gwaith da hyd yn hyn"

"Argaeledd apwyntiadau"

"Gweithredu'n gynt"

"Bod yn fwy hygyrch, yn arbennig dros y ffôn neu os ydych yn galw yn y swyddfa"

"Dim llawer o help o gwbl, anodd iawn cysylltu â phobl, amser aros yn hurt"

Mae sgorau'r gwasanaeth a ddarparwyd gan y gwasanaeth Opsiynau Tai yn gadarnhaol yn gyffredinol, fodd bynnag, mae amser aros yn thema sy'n codi'n aml. Rhagwelir y bydd y model newydd fydd yn cael ei lansio ym mis Ebrill 2018 yn delio gyda'r mater hwn.

Arolwg Ffôn

Cynhaliodd PDW arolwg ffôn, gan gysylltu â 40 cwsmer a derbyniwyd ymatebion gan 19 o gwsmeriaid. Mae'r isod yn grynodedb o'r ymatebion a dderbyniwyd;

Beth yw'r rheswm eich bod yn ddigartref?

Cael fy nhroi allan gan rieni/ffrindiau/teulu	3
Perthynas yn chwalu	2
Camdriniaeth ddomestig	4

Cael fy nhroi allan gan gymdeithas dai	
Cael fy nhroi allan gan y sector landlordiaid preifat	5
Gadael y Fyddin	
Gadael Carchar	2
Arall	3 <ul style="list-style-type: none"> • Cam-drin cyffuriau • Rhiant anabl yn cael ei ailgartrefu ac roedd rhaid i'r ferch oedd yn feichiog adael y cartref cyn y gallai hynny ddigwydd • Ymddygiad gwrthgymdeithasol cymdogion wedi eu gorfodi i adael y cartref

Pa sefydliadau eraill wnaethoch chi fynd atynt neu y cawsoch eich cyfeirio atynt?

Shelter	5
CAB	4
Cyfreithiwr	
AS	1
Arall	

Pa mor hawdd oedd cysylltu â'r gwasanaeth Opsiynau Tai?

- Dywedodd 83% o gwsmeriaid ei bod yn hawdd neu'n hawdd iawn cysylltu ag Opsiynau Tai

Sut wnaethoch chi gysylltu â'r gwasanaeth Opsiynau Tai?

- Roedd 6 cwsmer wedi ffonio'r gwasanaeth
- Roedd 17 wedi ymweld â swyddfa Llangefni

Oedd staff Opsiynau Tai yn wybodus am eich amgylchiadau?

- Cadarnhaodd 89% o gwsmeriaid fod staff Opsiynau Tai yn wybodus

Oedd staff yn gymwynasgar ac yn sympathetig?

- Roedd 50% yn cadarnhau hynny

Pa mor fodlon oeddech chi gydag ansawdd y gwasanaeth a gawsoch gan y gwasanaeth Opsiynau Tai?

- Dywedodd 62% o gwsmeriaid eu bod yn fodlon neu'n fodlon iawn gydag ansawdd y gwasanaeth *'er ei bod wedi cymryd dipyn o amser i ddod o hyd i dŷ, roedd werth aros amdano'*

Pa mor fodlon oeddech chi gyda'r cyngor a gawsoch gan y tîm Opsiynau Tai?

- Roedd 54% o gwsmeriaid yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r cyngor a roddwyd *'roedd staff yn gymwynasgar iawn'*

Atal Digartrefedd

A fyddai'r gwasanaeth wedi gallu eich atal rhag bod yn ddigartref?

- Roedd 80% yn teimlo y gallai'r gwasanaeth fod wedi eu hatal rhag bod yn ddigartref
'Ni chynigiwyd unrhyw gyngor na chefnogaeth i mi fel un oedd yn dioddef camdriniaeth ddomestig'

'Byddai'r Cyngor wedi gallu cynnig mwy o help a chefnogaeth i mi yn ystod y 2 fis yn arwain at gyflwyno'r gorchymyn troi allan'

Gawsoch chi'r ateb oedd ei angen arnoch?

- Dywedodd 67% o gwsmeriaid eu bod wedi derbyn yr help yr oeddent ei angen
'roedd y swyddog yn arbennig o gymwynasgar wrth ddelio gyda'r achos hwn oedd yn un anodd iawn'

Pa mor fodlon oeddech chi gyda pha mor aml y cawsoch wybod am sut roedd eich achos yn datblygu?

- Roedd 50% o gwsmeriaid yn fodlon gyda pha mor aml yr oeddent yn derbyn gwybodaeth am eu hachos

Llety Gwely a Brecwast

Gawsoch chi eich rhoi mewn llety gwely a brecwast?

- Dywedodd 4 cwsmer eu bod wedi cael eu rhoi mewn llety gwely a brecwast, ac roedd 60% ohonynt yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r safon
'Roedd y llety gwely a brecwast yn iawn, doedd y lleoliad ddim yn addas ond roedd y lle ei hun yn neis'

Llety Dros Dro

Gawsoch chi eich rhoi mewn llety dros dro?

- Cafodd 2 eu rhoi mewn llety dros dro ac roedd 100% yn fodlon gyda'r safon
'Yn y diwedd, daeth y llety dros dro yn gartref newydd i mi'

Gawsoch chi unrhyw gefnogaeth yn ystod eich cyfnod mewn llety dros dro?

- **Derbyniodd 36% o gwsmeriaid gymorth tra'r oeddent mewn llety dros dro**
Beth oedd eich barn am y gefnogaeth a gawsoch?
- Dywedodd 70% o gwsmeriaid eu bod yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'r gefnogaeth gyffredinol a roddwyd iddynt
'Derbyniais y cynnig o gwnsela er mwyn ymdopi â straen a phwysau bod yn ddigartref. Cefais gynnig lle i storio fy eiddo a derbyniais y cynnig'

Yn gyffredinol, beth yw eich barn am eich profiad?

- Roedd 66% o gwsmeriaid yn fodlon neu'n fodlon iawn gyda'u profiad

'Er na chefais fy rhoi mewn llety dros dro cefais gynnig cefnogaeth gan y Cyngor, oes oeddwn ei angen'

Gwella gwasanaethau – beth ellid ei wneud i wella gwasanaethau Opsiynau Tai?

'Rhaid cyfathrebu'n fwy aml, hyd yn oed os nad oes unrhyw newid yn yr achos, dim ond er mwyn i bobl wybod eu bod dal yn y system'

'Cyfathrebiadau dilyn i fyny, ni wnaeth neb gysylltu â mi er mwyn rhoi gwybodaeth am sut oedd pethau'n datblygu, roedd rhaid i mi ffonio'r Cyngor i drefnu cyfarfodydd dilyn i fyny ar ôl i mi gael fy rhoi mewn llety'

'Mae angen mwy o lety ar gyfer pobl ddigartref yn Ynys Môn, yn arbennig teuluoedd mawr, mae gan y ddynes hon 6 o blant'

'Cysylltwch â phobl yn fwy aml i ddweud wrthynt am ddatblygiadau, neu atebwch e-byst'

I grynhoi, o safbwynt mynediad i'r gwasanaeth, daethom ar draws y canlynol;

- Mae siarter Gofal Cwsmer mewn lle ar gyfer y Gwasanaeth Tai, sy'n cynnwys y Gwasanaeth Opsiynau Tai
- Mae taflen wybodaeth ar gyfer cwsmeriaid, sy'n cynnwys gwybodaeth am y Sector Rhentu Preifat, Tai Cymdeithasol a manylion cyswllt
- Mae taflen wybodaeth un pwynt mynediad ar gyfer cwsmeriaid sy'n esbonio beth yw cefnogaeth yn gysylltiedig â thai, sut i gysylltu â'r gwasanaeth, sut mae cwsmeriaid yn cael eu cyfeirio a sut i gael eu cynnwys yn y gwasanaeth
- Mae'r wefan yn darparu gwybodaeth i gwsmeriaid am ddigartrefedd ac atal digartrefedd, cyngor am ddigartrefedd, dyledion tai a phroblemau ariannol, troi allan a'r gwasanaeth cysgu allan, rhaglen cefnogi pobl
- Mae'r cyngor yn cwrdd â nifer o ofynion Safon Tir Cyfartal Shelter Cymru

Mae nifer o gryfderau ar draws y gwasanaeth;

- Mae'n galonogol bod gan y Gwasanaeth Tai siarter gofal cwsmer, fodd bynnag nid yw ei berfformiad yn cael ei fonitro ar hyn o bryd
- Mae elfennau cadarn o brif-ffrydio'r gwasanaeth o fewn y Gwasanaeth Tai gyda'r tîm Gofal Cwsmer yn cynnal ac yn cwblhau asesiadau cysylltiad cyntaf gyda chwsmeriaid
- Mae'r staff sy'n gweithio yn y tîm Opsiynau Tai a'r holl gydweithwyr yn y Gwasanaeth Tai sy'n cynorthwyo cwsmeriaid digartref neu sydd mewn perygl o fod yn ddigartref yn frwdfrydig ac yn angerddol dros helpu cwsmeriaid
- Roedd yn glir, yn ystod y gwaith arsylwi, grwpiau ffocws a phrofi'r gwasanaeth fod y cwsmer yn bwysig o fewn y gwasanaeth